Спало в череві гори джерело, і наснився йому сон: стало воно розбухати, набиратися сили, й так швидко, що зрештою довелося йому пробиватися на поверхню землі, інакше захлинулося б власного силою.

— Ну й розбишака! — мовила скеля, коли джерело вдарило в неї, щоб пробити собі дорогу.— Попросило б по-доброму, я б і сама пропустила тебе.

— Відколи це сила милостиню просить? — голосно розреготалося джерело і кинулося на скелю.

Почалася війна між скелею і джерелом. Вода йшла в наступ на скелю, а скеля відкидала водяних солдатів назад. Який жах! Вода розлючено кипіла, уламки скелі потік відносив у долину.

— Залиш мене в горах! — благала скеля, проте вода не знала, що таке милосердя. Вона несамовито батувала й кришила скелю, готуючи собі з неї береги й дно. Ще й глузувала: — Тепер ти мої береги! Моє дно!

Але береги й дно відказували:

— Ми скеля і скелею залишимося назавжди!

Проте з часом гірська скеля перетворилася на гладенькі кругляки, які на весь голос вигукували, що вони скеля і скелею залишаться! Розлютувалася річка не на жарт, вдарила ними об берег, і всі камені, крім одного, перетворилися на піщинки.

— А тепер що скажеш? — вигукнула річка.

— І тепер скеля! — вперто підвів голову останній кругляк.— І завжди буду скелею!

Марно річка пінилася, крутилася, била об камінні береги. Кругляк стояв на своєму. І звідки у нього така впертість? Вирішила річка у дерев, трави й очерету поради спитати. Ніжно обняла вона Ясен і питає, що їй робити. Помовчав Ясен і відповів:

— Не розумію я тебе, чому частиночка скелі має вдавати, що вона річка?

Очерет виявився поміркованішим:

— Тому, що річка найсильніша і наймогутніша. І наймудріша!

— Добром усього можна досягнути.— Стала річка гойдати камінь, як колише мати мале дитя. Лагідною і ніжною була вона. Вгомонився і заспокоївся Кругляк. "Я перемогла!" — вирішила річка й підскочила від радості. Кругляк тієї ж миті прокинувся і сказав:

— Ні! Й ніколи не переможеш!

— Ось я тобі зараз усиплю перцю! — хотіла річка накинутися на нього, але була вже в долині — тут голос її стишився, течія уповільнилася. Річка старіла, гладшала й невдовзі потрапила в море.

— Тепер ти частиночка моря! — прошепотіла вона до Кругляка, проте малюк у відповідь голосно засміявся:

— Це ти тепер частиночка моря! А я був Кругляком і залишуся ним!

Так море, риба, морські їжаки, зірки й Коралова гілка вперше почули ім'я Кругляка, а річка своє згубила назавжди.

— Що таке Кругляк? — підняла брови Морська Черепаха.— Це одяг чи їжа? — Черепаха підкралася до Кругляка, спробувала відкусити від

нього шматочок, проте ні крихітки не відгризла, лише зуб зламала.— Як на мене, то він на смак не дуже приємний,— вирішила вона й пригнічено зашкутильгала геть.

— Тут потрібен більший рот! — підлетів Вугор і проковтнув Кругляка, однак тієї ж миті пошкодував, бо важкий Кругляк потягнув його на дно. Хто б міг подумати, що він такий важкий і такий твердий! Ліг Вугор на дно, думає, полежу тут, поки в шлунку не перетравиться це диво дивнеє. Але і через дві години, і через два дні все залишилося так само. Вугор звивався від болю, а з нього відверто глузували морські зірки й рачки. Що ж робити? Покликали найзнаменитішого лікаря і найумілішого зцілювача. Один велів пірнати вниз головою, другий — пити гіркі трави. Все надаремно. Став Вугор готуватися до смерті, проте одного дня Каракатиця зметикувала, що треба робити, й наказала:

— Роззяв рота.

До кінця життя Вугор не знав, хто більше його вимучив — Кругляк чи щупальці Каракатиці? Хоч як він вищав од болю, Каракатиця анітрішки не зважала на його голосіння. Лише з третьої спроби вдалося їй щупальцями витягти Кругляка.

— Тепер ти мій!—вигукнула Каракатиця.— Хоча я й проковтнула свого третього чоловіка, не до душі мені життя вдови!

Чи чув хтось, як Кругляк пручався? Якщо й чув, то вдав, що не чує: апетит Каракатиці і її щупальці всім були добре відомі. На дні моря почали готуватися до весілля. Почистила голки їжачиха, пригладила луску Риба, нагострив клешні Омар, лише Кругляк залишався такий, як і був, він навіть рота не розкрив.

— Який нудний у тебе новий чоловік! — прошепотіла їжачиха до Каракатиці.— Ліпше б узяла в чоловіки Вугра.

— Краще б тобі нікого не брати! — обурено заховався у свою черепашку зарозумілий Рак-самітник.

Почався бал. Як схвильовано кружляла зграйка риб! А як гойдалися морські анемони! Омар нарізав печеню і пригощав товариство. Лише Кругляк нічого не їв і ні з ким не розмовляв.

— Ти й насправді достобіса нудний! — заволала Каракатиця, переконавшись, що дала маху з новим чоловіком. "Нікчема з нікчем!" — подумала вона й вирішила овдовіти вчетверте. Втім, пригадавши, яким чином заволоділа Кругляком, спохмурніла.

— Їж і танцюй! — погрозливо наказала вона.— Віднині ти належиш до племені каракатиць.

Кругляк, помовчавши, відповів:

— Танцюй сама! Я був Кругляком і залишуся ним назавжди!

Каракатиця не повірила своїм вухам, але Кругляк не поступався. Вона обпікала його своїми фарами, стискувала, намагалася розламати. Кругляк залишався спокійним і невпокореним.

— Забирайте його хто хоче! — трясучись од люті, заволала Каракатиця.— Учетверте я овдовіла! — Вона високо підняла Кругляка, проте взяти його ніхто не хотів. З'їсти його не можна, він не танцює, завжди мовчить... Кому він треба? І Каракатиця закинула Кругляка в гущавину коралів і равликів. Довго лежав він там, самотній і всіма забутий. Хоч як старалася Коралова гілка дізнатися, чому він так уперто мовчить, Кругляк навіть не поглянув у її бік. Погляд його був націлений у височінь, де самотньо плив місяць, схожий на сяючий небесний кругляк. От якби він спустився до нього. Як горіх — солодким ядерцем, так і серце Кругляка сповнювалося надією. Тим часом небесний брат не спускався до нього і не кликав його до себе.

Аж ось однієї ночі розбурхалося море. Затремтіла від жаху Коралова гілка. Посміхнувся Кругляк: що йому вітер і хвилі? Він замріявся про рідні гори, коли почулися благання про допомогу.

— Допоможи мені, брате! Порятуй! Всі втекли, що мені робити? — голосила Коралова гілка, і в серці Кругляка прокинулося співчуття. Яка вона гарна! Яка тендітна! Ще одна хвиля і вона загине...

— Стань за мною, Коралова гілко, і притиснися до мене! — сказав Кругляк.— І тоді хвилі не страшні тобі будуть.

Але Коралова гілка замахала головою.

— Корали тільки до скель притискуються! — мовила вона і почервоніла.— Тільки з ними паруються! — Коралова гілка сумно похилила голову, а Кругляк засміявся.

— Таж я скеля! — сказав він.

Роздумувати було ніколи. Притиснулася Коралова гілка до Кругляка, всміхнулася: нарешті і в неї є своя скеля! Нехай вирує і піниться море: хіба скелі поступляться хвилям? Повеселішав і Кругляк, адже Коралова гілка всміхнулася йому. Чи здогадувалася вона, чи, може, вже знала, що серце Кругляка, мов троянда, відкривається тільки у відповідь на привітну усмішку? Вітер про це нічого не каже, і сам Кругляк теж мовчить. Ну й нехай собі мовчить: Коралова гілка все знає.